

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол № 11 от 25.04.2024 г.):

Приета от КС (протокол № 8 от 11.04.2024 г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Д. Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ“

ЗА СПЕЦ: „Държавни финанси и европейски фондове“; ОКС „магистър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО и СПН

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	ОБЩО (часове)	СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ, в т.ч.:		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	180	-

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Людмил Найденов)

2.
(гл. ас. д-р Александрина Панчева)

Ръководител катедра:
„Финанси“ (доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Цел на дисциплината: Обучението по дисциплината „Управление на държавния дълг“ преследва две основни цели. На първо място, да представи нови знания за концепциите и базовите идеи чрез които съвременната икономическа теория обяснява необходимостта, ролята, организацията и резултатите от заемното финансиране на държавните разходи. На второ място, да осигури информация относно състоянието, динамиката и въздействието на държавния дълг (на България и страните от ЕС) и да представи съвременните методи и модели за неговото управление.

Предварителни изисквания: Учебната дисциплина “Управление на държавния дълг” допълва и развива знанията на студентите в областта на теорията на макроикономическото регулиране и публичните финанси. Следователно изисква знания в посочените научни области.

Изграждане на знание и разбиране: Предмет на разглеждане е естеството на дълговото финансиране на националната икономика, ролята на правителствения дълг (вътрешен и външен) и неговите макроикономически ефекти. В центъра на внимание са подходите и инструментите за управление на държавния дълг. Курсът формира нови знания в областта на значението на дълговия мениджмънт за осигуряване на ефективност, стопанска стабилност и ликвидност в икономиката. Специално внимание се отделя на развитието и особеностите на държавната задлъжнялост на България и подходите при управлението на българския държавен дълг. Във връзка с проблемите на управлението на държавния дълг се разглежда международната криза на дълговете и стратегиите за нейното разрешаване.

Приложение на знанията и уменията: Дисциплината акцентира върху значението на дълговия мениджмънт за осигуряване на финансова стабилност на страните с развити и с развиващи се пазари. Изследва се също така влиянието на чуждестранните инвестиции върху националните дългови пазари. На тази основа курсът осигурява умения за работа с бюджетна документация и умения за моделиране на дълговото управление. Формираните знания и умения намират приложение в практиката на институциите от държавния сектор на централно и местно ниво.

Способност за разширяване на знанията и формиране на нови умения: Курсът успешно кореспондира с учебните дисциплини “Публични разходни политики и програми” и “Данъчна политика”.

Ключови компетентности: Обучението по дисциплината способства за изграждане и прилагане на цифрова компетентност, гражданска компетентност и предприемаческа компетентност.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
1.	Теоретични основи на бюджетния дефицит и държавния дълг	3	-	
1.1	Държавен бюджет, бюджетно салдо и типове бюджетно неравновесие			
1.2	Стратегии за балансиране на бюджетното салдо			
1.3	Дефиниция за държавен дълг и мотиви за ползване на заемни средства			
1.4	Държавен дълг и данъчно облагане			

1.5	Сравнение между частни и държавни дългове			
2.	Обхват и класификация на държавната задължнялост	3	2	
2.1	Понятие за брутен външен дълг			
2.2	Публичен и публичногарантиран външен дълг, частен негарантиран външен дълг и нетен външен дълг			
2.3	Методологични особености при измерването на brutния външен дълг и производните му категории			
2.4	Нормативни аспекти на отчитането на консолидирания държавен дълг			
3.	Индикатори за оценка на дълговото бреме	3	4	
3.1	Необходимост и варианти за оценка на дълговото бреме.			
3.2	Ситуационни показатели за дългово натоварване			
3.3	Оценъчни показатели за дългово натоварване			
4.	Икономически ефекти на държавния дълг	3	3	
4.1	Теории за ролята на държавния дълг. Дългът като източник за финансиране на развитието			
4.2	Въздействие на държавния дълг върху частните разходи – ефект на изтласкване и „дефицити-близнаци“			
4.3	Държавен дълг и съвкупно търсене – въздействие на дълга върху динамиката на ценовото равнище			
4.4	Разпределение на бремето на дълга			
4.5	Теорема на Р. Бароу за рикардианската еквивалентност			
5.	Въведение в теорията на дълговия мениджмънт	3	2	
5.1	Понятие и цели на дълговия мениджмънт			
5.2	Рискове свързани с управлението на дълга			
5.3	Активна и пасивна стратегия на дълговия мениджмънт			
6.	Етапи на дълговия мениджмънт	2	2	
6.1	Управление на дълга на етап привличане на заемни средства: избор на валутна, лихвена и матуритетна структура			
6.2	Управление на дълга на етап използване на заемите			
6.3	Обслужване и погасяване на задълженията			
6.4	Понятие и видове финансова репресия			
7.	Кризисен дългов мениджмънт	3	4	
7.1	Дългова криза и дефолт			
7.2	Конверсия на дълг и конверсионни схеми			
7.3	Мораториум върху дълга			
7.4	Анулиране на дълг и опрощаване на дълг			
7.5	Пазарна стойност на дълга и крива на дълга			
8.	Дългов мениджмънт и финансова стабилност в условията на развиващи се пазари	3	3	
8.1	Международни дългови пазари и дългови инструменти			
8.2	Вътрешни и външни фактори на финансова нестабилност и проблеми с обслужването на дълга			
8.3	Цикли на финансова нестабилност и многократен дефолт			
8.4	Инструменти за осигуряване на вътрешна финансова стабилност при развиващи се пазари			
8.5	Инструменти за повишаване на дълговата толерантност на кредиторите към страни с развиващи се пазари			
9.	Международни дългови кризи:	2	3	

9.1	Причини и основни измерения на кризите			
9.2	Традиционен подход при реструктуриране на външната задлъжнялост			
9.3	План Бейкър и План Брейди			
9.4	Случаят на Гърция.			
9.5	Ефектът Ковид-19			
10.	Фискални правила	2	3	
10.1	Понятие и мотиви за въвеждане на фискални правила			
10.2	Типология и приложно поле			
10.3	Практика на фискалните правила			
10.4	Реформа на фискалните правила в ЕС			
11.	Дългов мениджмънт и дългов пазар на България	3	4	
11.1	Институционална и нормативна уредба на дълговия мениджмънт в България			
11.2	Държавен дълг на България: история и динамика. Оценка на състоянието на държавната задлъжнялост			
11.3	Анализ на дълговия мениджмънт на Р. България			
11.4	Състояние и перспективи пред пазара на дългови инструменти в България			
	Общо	30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Тест	1	40
1.2.	Контролна работа	1	30
1.3.	Литературен обзор	1	20
	Общо за семестриалното оценяване:	3	90
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	90
	Общо за сесийното оценяване:	1	90
	Общо за всички форми на контрол:	4	180

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л. (2023). Фискални правила, бюджетни разходи и Covid-19. Инвестиции в бъдещето - 2023: Четиринадесета научно-приложна конференция с международно участие, 6 октомври 2023: Сборник доклади, Варна: НТС – Варна.

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

2. Найденов, Л., Ценов. (2021). Д. Covid-19 рефлексии върху данъчните несъответствия. Народно стопански архив, Свищов: Акад. изд. Ценов, Год. 74, 1, 17-31.
3. Николова, В. (2021). Ефекти на глобалната икономическа криза и Covid-19 пандемията върху управлението на държавния дълг в силно задлъжнели страни, Народно стопански архив, 3, 36-52.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Abbas, S. A. (2019). Sovereign Debt: A Guide for Economists and Practitioners. Oxford University Press.
2. Bohoslavsky J. (2018). Sovereign Debt Crises: What Have We Learned? Cambridge University Press.
3. Equiza-Goni, J., E. Faraglia, R. Oikonomou. (2023), Union debt management, Journal of International Money and Finance, Volume 130.
4. Faraglia et al. (2019). Government Debt Management: The Long and the Short of It, The Review of Economic Studies, Vol. 86, Issue 6, 2554–2604.
5. Khan, A. (2024). Fundamentals of Public Budgeting and Finance. Palgrave Macmillan.
6. Klooster, J. (2023). The politics of the ECB's market-based approach to government debt, Socio-Economic Review, Vol. 21, Issue 2, 1103–1123.
7. Rommerskirchen, C., A. W van der Heide. (2023). The quiet side of debt: public debt management in advanced economies, Socio-Economic Review, Vol. 21, Issue 2, 1151–1170.
8. Roos, J. (2019). Why Not Default? The Political Economy of Sovereign Debt. Princeton University Press.

Април 2024 г.